

Leo Tanner

Od ovostranoga k onostranomu

Smrt – i što onda?

Predgovor

Niz malih knjižica „Poticaji POV“ želi uz pojedina religiozna pitanja i teme dati prve i lako razumljive pristupe. Sljedeće misli su plod dvaju predavanja o pitanju što nas očekuje poslije smrti.

Jedan bolnički dušobrižnik pripovijedao čovjeku u najboljim godinama o svojim iskustvima s umirućima. Posebno su ga, rekao je, zaokupljali oni pacijenti koji su potiskivali svoju predstojeću smrt i nisu je htjeli uzeti ozbiljno, premda im je medicinski nalaz to nedvojbeno priopćio. „Stoga se isplati“, dodao je, „već rano se pozabaviti svojim vlastitim umiranjem.“ Nato čovjekov odgovor: „Ne, radije, još ne sada. Bit će dostatno rano kad do toga dođe.“

Ali – kad do toga dođe, u najviše slučajeva to nije dostatno rano, nego prekasno. Jer tko se čitav svoj život „uspješno“ odupirao činjenici vlastitoga umiranja, sa sobom će ponijeti malo iskustva da bi se s vlastitim umiranjem složio. Stoga se isplati sada pratiti to pitanje što nas očekuje „prijeko“. Pritom ćemo otkriti da nam pogled onamo „prijeko“ puno toga rasvjetljuje u Sada. ...

Srdačno zahvaljujem Theresi Herzog i Urbanu Camenzindu za sadržajne poticaje. Isto tako zahvaljujem čitavomu izdavačkom timu za njegov dragovoljni rad.

Neka ovaj sveščić pridonese da vlastitu smrt prepoznamo kao milost, i u sebi produbimo radost unaprijed očekujući ono što ima doći. Zato vam, dragi čitatelji, želim svjetlo Duha Svetoga.

Leo Tanner

Prema svjetlu – Kršćansko umiranje

Omiljeni sultanov sluga dođe uzbuđen sultanu i kaže: „Daj mi najbržega konja. Žurno je. Moram pobjeći u Basru. U parku stoji smrt i pruža svoje ruke prema meni.“ Sultan mu daje konja. I mladi čovjek odjuri. Vladar pođe u vrt i ugleda smrt. „Što ti pada na pamet da prijeteš momu sluzi?“ „Nisam mu prijeteći“, odgovori smrt. „Samo sam podigla svoju ruku, začuđena da ga još uvijek vidim ovdje; jer sam se s njim dogovorila za pet sati. Na bazaru u Basri.“

Ničega se čovjek ne boji više nego smrti. U pravilu bježi pred njom kamo samo može. „Brzi konji“, poduzetnost i skretanje svake vrste stoje mu pritom gotovo neograničeno na raspolaganju.

Ranije se pak redovito molilo za sretnu smrt, za blažen trenutak smrti. U jednoj molitvi je stajalo: „Od nenadane smrti, sačuvaj nas, Gospodine!“ Ovo iz uvjerenja da smrt pripada bitno u čovjekov život. Čak i više, da je čovjek u smrti dospio do svoje najveće zrelosti.

Ali danas se vrlo često kod iznenadne smrti može čuti: „Imao je lijepu smrt.“ Ili pak: „Zaspao je a da ništa nije opazio.“ Iza toga se krije izričaj: Ako se već mora umrijeti, onda po mogućnosti brzo, i da se to pravo niti ne „opazi“. Ipak – tko izbjegava smrt, u opasnosti je da izbjegava i pravi život.

Faze zrelosti u životu

Ljudski život može se podijeliti u tri različite razvojne faze. U prvoj fazi provodi čovjek devet mjeseci u majčinu krilu. Tu se formira ljudsko tijelo da bi u materijalnome svijetu moglo opstati. Premda čovjek prenatalna (predporođajna) iskustva prima duboko u podsvijesti, malo je svjestan svoga života.

Zatim – u porođajnim bolima „izbačen“ – ugleda čovjek svjetlo svijeta. Preplavi ga neka svjetlost i otvore se nezamisliva prostranstva materijalnoga svijeta. U ovome materijalnom svijetu ima svaki čovjek jednu životnu zadaću, jedan posve osobni životni poziv. Ovamo spada razvoj kao čovjeka u različitim susretima, odnosima i u konkretnim zadacima. Najbitniji dio životne zadaće sastoji se u tome da postane „sposoban za nebo“, to znači svet. Trebamo rasti u sposobnosti za ljubav i postati toliko zreli za vječni, duhovni Božji svijet.

Vrijeme našega zemaljskog puta je različito dugo. Neki umiru ranije, drugi kasnije. Ali odlučujuće nije koliko dugo živimo i koliko smo od ovoga

svijeta „uživali“, nego stanje naše „zrelosti za vječnost“. Tako je Terezija iz Lisieuxa sa 24 godine bila spremna i mogla je smrt pozdraviti riječima: „Ne umirem, nego idem k Ocu.“ A Franjo: „Dobro mi došla, sestrice smrti.“

Smrt ovdje postaje „drugim rođenjem“, rođenjem u duhovni, vječni Božji svijet. Kao što si prije zemaljskoga rođenja nismo mogli zamisliti dimenzije svijeta s njegovim svjetlom i s njegovim prostranstvima – ta čitavo smo to vrijeme bili skučeni u tami majčina krila – tako će tek pravo biti ovdje. Dimenzije života i slave, koje se sada otvaraju, daleko nadilaze naše najsmionije predodžbe i zamisli.

Smrt postaje vrata u puninu života, vrata u konačnu dimenziju ljudskoga života. Crkva promatra smrt kao rođendan u nebo. Stoga kod svojih svetaca slavi ovaj dan dovršenja njihova života. Ova treća faza života sada više ne poznaje vrijeme. Ona je vječna!

Sjeti se smrti

Mudri ljudi nas uče da u vidu imamo čitavu perspektivu života i događaje našega života vrjednujemo polazeći od smrti: Kako želim, gledano polazeći od smrti, živjeti i u ovoj i onoj situaciji se ponašati? Kako i za što želim iskoristiti vrijeme svoga života? Što na kraju našega života vrijedi i ostaje?

Ovaj pogled na smrti ne „kviri“ nam život – naprotiv. O tome svjedoče primjerice oboljeli od raka ili drugi ljudi sa „smrtnom dijagnozom“. Oni žive puno svjesnije i zahvalnije. Tako je Wolfgang Amadeus Mozart 4. travnja 1787., s trideset i jednu godinu, četiri godine prije svoje smrti, napisao svomu ocu: „Budući da je smrt (da budem točan) prava konačna svrha našega života, posljednjih godina sam se potrudio da ovoga najboljeg čovjekova prijatelja upoznam što je moguće bolje, tako da pomisao na nju za mene ne samo ne predstavlja nikakav strah, nego mi donosi veliku utjehu i mir duha. Zahvaljujem momu Bogu što mi je darovao sreću i priliku da smrt prepoznam kao ključ naše prave sreće.“

Nikada ne odlazim u krevet a da ne razmišljam o tome da možda, koliko sam god mlad, sljedećega dana više neću živjeti. Pa ipak nitko od onih koji me poznaju neće moći reći da sam u općenju mrzovoljan ili tužan. Za ovu sreću zahvaljujem svakoga dana svomu Stvoritelju i od svega srca želim ovu sreću i svim svojim bližnjima.“

Slava kršćanskoga umiranja

Nešto od ove sreće osjeća se i u Pavlovim riječima koje je napisao ljubljenoj zajednici u Filipima: „*Željno očekujem i nadam se da se ni zbog čega neću smesti, nego da će se mojom posvemašnjom odvažnošću – kako uvijek tako i sada – Krist uzveličati u mome tijelu, bilo životom, bilo smrću*“ (Fil 1,20-23). Njegova je želja da se njegovim „*tijelom proslavi Krist*“ i to u životu kao i u smrti.

Slava kršćanskoga umiranja pokazuje se u slobodi potpuno slobodno reći Da volji Božjoj. U ovome Da umiranje dobiva jednu novu dimenziju. Umiranje postaje ne samo nešto otkupljujuće, nego možda čak najdubljim oblikom proslave Boga. Tako je Isus svoje umiranje u Ivanovu Evanđelju nazvao proslavom: „*'Duša mi je sada potresena i što da kažem? Oče, izbavi me iz ovoga časa? No, zato dođoh u ovaj čas! Oče, proslavi ime svoje!' Uto dođe glas s neba: 'Proslavio sam i opet ću proslaviti!'*“ (Iv 12,27-28).

I Šimun Petar treba svojim umiranjem proslaviti Boga. „*A to mu reče nagovješćujući kakvom će smrću proslaviti Boga*“ (Iv 21,19a). A – kako se događa proslava Boga u umiranju?

Umrijeti u Isusovu poslušnost

Na stanovit način svoju smo smrt u krštenju već unaprijed okusili. Jer – budući da smo „*kršteni u Krista Isusa*“, mi smo „*u njegovu smrt kršteni*“. Budući da smo u krštenju prihvatili Isusa Krista kao svoga Gospodina i Otkupitelja, naša je vlastita volja „*umrla*“ u Isusovu poslušnost, koji je bio poslušan svome Ocu „*do smrti, do smrti na križu*“ (Fil 2,8).

MI od krštenja pripadamo Isusu Kristu a ne više samima sebi. Krist nas smatra svojim vlasništvom. Vlasništvo nije u smislu jednostrana zaposjednuća, nego izmjenična darivanja jedno drugomu, kao što susrećemo između muža i žene u pravome kršćanskom braku.

Ovo osobno jedno-za-drugo između Krista i nas izražava Pavao u Poslanici Rimljanima ovako: „*Jer nitko od nas sebi ne živi, nitko sebi ne umire. Doista, ako živimo, Gospodinu živimo, i ako umiremo, Gospodinu umiremo. Živimo li dakle ili umiremo – Gospodinovi smo. Ta Krist zato umrije i oživje da gospodar bude i mrtvima i živima*“ (Rim 14,7-9). Naše umiranje bitno spada u našu povezanost s Isusom Kristom.

To je doživio i mladić koji je s 27 godina, kratko nakon što se oženio, obolio od raka. Njegova žena ga je njegovala godinu dana. On je na smrtnoj postelji tješio svoju ženu riječima: „*Zahvalan sam Bogu što mi je dao čitavu jednu godinu vremena. Što prije godinu dana još nikako ne bih*

mogao, sada mogu: Mogu radosno reći Da.“

Smrt može postati najdubljim oblikom našega predanja Isusu Kristu, kao što je njegova smrt bila najdublji izraz njegova predanja Ocu. Jer „... nitko sebi ne umire ... umiremo li, umiremo Gospodinu“. Time mogu Isusu Kristu poslužiti i svojim umiranjem. Moje umiranje tada služi njegovu planu spasenja, dapače moje umiranje može postati vrhuncem moga apostolata, moga služenja njemu.

Umrijeti u Isusovu poslušnost znači i: Prihvatiti vlastitu smrt ili smrt ukućana u prirodnome procesu. Život tada neće biti produljivan ni umjetno svim mogućim medicinskim aparatima, niti pak skraćivan dodavanjem aktivne pomoći pri umiranju. U prihvaćanju puta umiranja je (u najviše slučajeva) opipljiva milost. Tako je primjerice jedna obitelj, koja je svoga umirućega oca dugo pratila, iskusila ozdravljenje prastarih rana. U jednoj drugoj obitelji dugim procesom umiranja posvađana djeca su se pomirila međusobno i u svojim brakovima.

Umiranje ostaje uvijek umiranje i povezano je sa strahom i nesigurnošću. Način našega umiranja nije uvijek izraz našega života. Neki sveti su umirali „teško“, to znači u tami i strahovima. Namjesnički su nosili teret drugih. Za njih je Da ovomu umiranju bila njihova posljednja ponuda pridonijeti otkupljenju što je njima još bilo moguće. Njihovo umiranje bilo je njihov posljednji veliki čin ljubavi: Tada vrijedi: „*Dragocjena je u očima Gospodnjim smrt pobožnika njegovih*“ (Ps 116,15). Tako naše umiranje može postati blagoslovom za ljude.

Ako pripadamo Gospodinu, njemu tada prepustimo kada će nas on i kako u smrti povesti kući. Mi se pouzdajemo da Gospodin zna za što naše umiranje treba. A tada će naše umiranje postati silnim iznenađenjem njegove ljubavi.

Uzeti u Isusovu stvarnost uskrsnuća

Ovo silno iznenađenje njegove ljubavi sastoji se u preobrazbi našega života. Ako „*pripadamo Gospodinu*“, tada imamo udjela na stvarnosti njegova uskrsnuća. Jer „*predodređeni smo da budemo suobličeni slici Sina njegova*“ (Rim 8,29a).

„*Predodređeni smo da imamo dijela*“ s Uskrsnulim. Naše tijelo – a pod time se misli na sve što bitno pripada našem tijelu – „*preobrazit će se u istu sliku iz slave u slavu*“ (ups. 2 Kor 3,18).

Svjetlo probija – Ponovni Kristov dolazak

Ovaj proces preobrazbe našega života u stvarnost uskrsnuća Isusa Krista – ili odbijanje toga – započinje u zemaljskome životu, ali svoju silnu dimenziju ipak objavljuje tek u događaju koji Novi zavjet naziva „ponovni dolazak Isusa Krista u slavi“.

Isus je često govorio o ovome dolasku u slavi. *„Budite slični ljudima što čekaju gospodara kad se vraća sa svadbe da mu odmah otvori čim stigne i pokuca. Blago onim slugama koje gospodar, kada dođe, nađe budne! Zaista, kažem vam, pripasat će se, posaditi ih za stol pa će pristupiti i posluživati im“* (Lk 12,36-37).

Ovaj ponovni Kristov dolazak – nazvan i Gospodinov Dan, parusija, ponovni ili drugi Kristov dolazak – u Bibliji se opisuje u mnogim slikama koje su uzete iz tadašnjega svijeta predodžbi. Opisuju nešto od silne izvanjske i nutarnje potresenosti kad Isus Krist dođe u slavi da dovrši povijest. *„Nego, u one dane, nakon one nevolje, sunce će pomrčati i mjesec neće više svijetljeti a zvijezde će s neba padati i sile će se nebeske poljuljati. Tada će ugledati Sina Čovječjega gdje dolazi na oblacima s velikom moći i slavom“* (Mk 13,24-26).

Neki vjeruju da konačnome Kristovu dolasku prethodi tisućgodišnje Kristovo kraljevstvo ovdje na zemlji. Katolički vjernici slijede kod interpretacije ovoga teksta obično Augustinovu interpretaciju. Za njega su tisuću godina (prema biblijskom načinu govorenja može se podrazumijevati jedno „vrlo dugo vrijeme“) čitavo vrijeme povijesti Crkve. Ovo vrijeme je s jedne strane obilježeno Božjom pobjedom, koju je izvojevao Isus Krist svojom smrću na križu i istodobno vrijeme sukoba i borbe s bezbožnim silama i svim oblicima zla.

Ipak na kraju vremena će Isus Krist svojim konačnim dolaskom definitivno provesti pobjedu ljubavi i života. Sve zlo mora zauvijek ustuknuti i bit će bačeno u „ognjeno jezero“ (Otk 20,14).

Univerzalno i osobno

Ovaj dolazak u slavi događa se ne samo osobno nego i univerzalno. Za svakoga čovjeka događa se ponovni dolazak Isusa Krista posve osobno u njegovoj smrti. Tu biva čovjek „potresen“ u novu stvarnost. Za njega će sunce i mjesec – koji u mijeni dana i noći naznačuju vrijeme – „padati s neba“. Vrijeme time za njega ide kraju. Pred njim će neizbježno stajati Isus

Krist, i to u dimenziji vječnosti. Ovo se naziva i „posebni sud“.

Povijest istodobno ide prema događaju u kojemu će se ovaj ponovni Isusov dolazak očitovati za sve i istodobno se dogoditi, a naziva se „sud svijeta“. Ovaj se kozmički događaj pučkim jezikom naziva „propast svijeta“. Ali mi vjernici ne govorimo o propasti, nego o dovršenju. Vrijeme ovoga zemaljskog svijeta je tada ispunjeno. Stvorenje dolazi do svoga konačnog cilja. „*I vidjeh novo nebo i novu zemlju jer prvo nebo i prva zemlja uminu; ni mora više nema*“ (Otk 21,1). Radi se o dovršenju svijeta i dovršenju novoga stvorenja.

Znaci

Prema svjedočanstvu Biblije ponovni Kristov dolazak očitovat će se svima i bit će praćen znacima. „*Jer kao što munja izlazi od istoka i bljesne do zapada, tako će biti i s dolaskom Sina Čovječjega*“ (Mt 24,27). Sada će čitav svijet morati priznati njegovo dostojanstvo. Baš svi! Za vjernike će to biti radost!

Biblija upućuje na to da će parusiji prethoditi određeni znaci. Jedan od prvih znakova sastoji se u širenju evanđelja: „*I propovijedat će se ovo evanđelje Kraljevstva po svem svijetu i za svjedočanstvo svim narodima. Tada će doći svršetak*“ (Mt 24,14).

Drugi znaci govore o vremenu velikih tjeskoba i kušnji neposredno prije Isusova dolaska. Ovo vrijeme obilježeno je zbrkom i raspadom poretka u svijetu i u Crkvi. Mnogi će otpasti od kršćanske vjere i živjeti razvratnim životom usredotočenim na vlastito Ja.

Biblija govori i o dolasku „Antikrista“, osobe ili moći koja se bori protiv Božjega djela na zemlji i hoće ga uništiti.

Dok s jedne strane ovi znaci zbrke upućuju na jedno konkretno vrijeme povijesti, oni se mogu istodobno ustanoviti u mnogim fazama povijesti čovječanstva. To vrijedi i za osobe, političke i gospodarske sustave koji se ponašaju kao „Antikrist“.

Neočekivano i iznenada

Ponovni dolazak Isusa Krista dogodit će se iznenada i neočekivano. Mnogi na njega neće biti pripravljeni. Sam Isus je rekao da ne zna vrijeme njegova ponovnog dolaska: „*A o onom danu i času nitko ne zna, pa ni anđeli na nebu, ni Sin, nego samo Otac*“ (Mk 13,32). Matejevo Evanđelje sadrži četiri Isusove prispodobe koje slijede jedna iza druge (usp. Mt 24,36-25,12), u kojima Isus svojim učenicima upozoravajuće tumači kako

će njegov dolazak biti neočekivan.

Jedna slika Gospodinova dolaska koja ima prednost pred ostalima jest predodžba da će se to dogoditi kao kod dolaska kradljivca. Isus govori o tome (usp. Mt 24,43), a i Pavao rabi ovu sliku: „*Ta i sami dobro znate Dan Gospodnji dolazi baš kao kradljivac u noći. Dok još budu govorili: 'Mir i sigurnost', zadesit će ih iznenadna propast kao trudovi trudnicu i neće umaći*“ (1 Sol 5,2), a isto tako i Petar: „*Kao tat će doći Dan Gospodnji u koji će nebesa trijeskom uminuti, počela se, užarena, raspasti, a zemlja i djela na njoj razotkriti*“ (1 Pt 3,10). Odlučujuća je točka: Kao što nitko ne zna kad će kradljivac provaliti, tako nitko ne zna točno kada će Krist ponovno doći. Stoga se ne radi o tome da spekuliramo kako i kada dolazi kraj, nego da uvijek budem za nj pripravn.

Biti pripravan

Ne moramo spekulirajući izgledati za mogućim trenutkom. Isus od nas očekuje nešto važnije: „*Pazite! Bdijte jer ne znate kada je čas... Bdijte, dakle, jer ne znate kad će se domaćin vratiti – da li navečer ili o ponoći, da li za prvih pijetlova ili ujutro – da vas ne bi našao pozaspale ako iznenada dođe. Što vama kažem, svima kažem: Bdijte!*“ (Mk 13,33.35-37).

Biti budan znači tako živjeti da u svakome trenutku budemo pripravn za njegov dolazak u slavi. To znači ništa ne odgađati za kasnije, posebno ne dobra djela i obraćenje od grijeha. Zato se mogu pitati: Jesam li sada pripravan? Smije li Isus sada doći i uzeti me sa sobom?

Marana' tha – Dođi, Gospodine Isuse!

Kao što se zaručnica raduje svomu zaručniku, tako se i mi smijemo radovati Kristovu ponovnom dolasku u slavi! Prva Crkva je s gorućom čežnjom iščekivala ponovni Kristov dolazak. Zato su molili i zazivali: *Marana' tha – Dođi, Gospodine Isuse! Dođi i dovrši kraljevstvo; učini kraj trpljenju i povedi nas kući u Božji Očev dom. Dođi i dovrši Svoje djelo!*“ Ovo iščekivanje njegova dolaska davalo je mnogima snagu da izdrže neprijateljstvo i ruganje, čak i tamnicu i mučeništvo.

Ponovni Gospodinov dolazak za vjernike će biti vrijeme slave. Oni u svemu tome ne gledaju na potresenosti apokaliptičnih događaja, nego na Onoga koji u svim tim događajima dolazi k njima da ih otkupi i dovrši njihov život.

Ovaj pogled na *Njega* je nevjernicima, ljudima potpuno usredotočenim na ovaj svijet, stran. Stoga će oni „*izdisati od straha i*

iščekivanja onoga što prijete svijetu“ (Lk 21,26).

A za vjernike će ovo biti ogromna utjeha. Za njih, koji su trpjeli od ruganja, progona ili drugih tereta, vrijedi: *„Kad se sve to stane zbivati, uspravite se i podignite glave jer se približuje vaše otkupljenje“ (Lk 21,28).* Tada će Isus svima koji su ga vjerno slijedili, dati veliku nagradu.

Susret s Istinom – Sud

Ovaj Isusov ponovni dolazak u slavi povezan je sa sudom. Ovo svjedoče oba Vjerovanja: Apostolsko vjerovanje: „ ... sjedi zdesna Boga Oca svemogućega; odonud će doći suditi žive i mrtve.“ Veliko vjerovanje: „*Sjedi zdesna Ocu i opet će doći u slavi suditi žive i mrtve i njegovu kraljevstvu neće biti kraja.*“ Isus Krist dolazi u slavi i suditi će svim ljudima.

O čemu se radi kod ovoga suda? U nastavku ćemo rasvijetliti neke vidike događaja suda.

Sud nad grijehom, smrću i đavlom

Isus je kratko prije svoje smrti rekao: „*Sada je sud ovomu svijetu, sada će knez ovoga svijeta biti izbačen. A ja kad budem uzdignut sa zemlje, sve ću privući k sebi*“ (Iv 12,31-32). Sud ponajprije znači: Vrijeme zla je prošlo. Zlu će biti oduzeta svaka vlast i započinje otkupljujuća ljubav križa da obuhvati sve i sva.

U Bibliji je u vezi sa sudom često riječ o Božjemu gnjevu. Gnjev izražava da nam zbog neke stvari nije svejedno, naprotiv: najnutarnjija nutrina se diže, odupire i buni protiv objekta gnjeva.

Božji gnjev sada znači potpuno, odlučno odbijanje jednoga ponašanja. Božji gnjev je Njegova energija ljubavi koja se svom odlučnošću okreće protiv svega što razara sreću i spasenje čovjeka i stvorenja. On nije nimalo ravnodušan prema tome kako je ljudima i Njegovu stvorenju. Bog ne gleda (vječno) nedjelatno kako ljudi i čitavo stvorenje iskusi nepravdu, naprotiv – to Boga čini gnjevnim! On se zauzima za ljude i čitavo stvorenje. Tako je Božji gnjev izraz Njegove ljubavi koja sudi i stvara.

„*Gnjevili se narodi, ali dođe srdžba tvoja i čas da se sudi mrtvima ... i da se unište oni koji kvare zemlju*“ (Otk 11,18). Bog se u Svojoj potpunoj svetosti okreće protiv svakoga grijeha i svih njegovih posljedica. Tako nebeski Otac u sudu, koji je prenio na Svoga Sina, dovršava Svoje kraljevstvo ljubavi i provodi ga u čitavome stvorenju. Ovamo spada i uništenje smrti. „*Kao posljednji neprijatelj bit će obeskrjepljena smrt*“ (1 Kor 15,26).

Kad se silna suverena Božja vlast očituje na sudu, vlast Zloga je konačno i zauvijek prošla. Stoga će u Otkrivenju kod Ivana, koji baca pogled iza kulisa svjetskih događanja, Božji sud biti pozdravljen snažnim klicanjem u nebu (usp. Otk 19,1-10).

Očitovat će se istina

Kad Isus u osobnome sudu dođe u sjaju slave, stajat će pred nama. U ovome zemaljskom vremenu susreće nas kao prijatelj, Otkupitelj Spasitelj. Sada će u Njegovu svjetlu i Njegovoj istini stajati čitav naš život neskriven. Očitovat će se koje darove i mogućnosti smo imali. Očitovat će se koje smo životne ciljeve slijedili. Očitovat će se sve uspjelo, gdje smo urastali u mogućnosti našega života.

Dok u životu mnogočemu možemo izbjeći, mnogo toga prekriti ili ne htjeti opaziti, sada će se čitava stvarnost očitovati. Vidjet ćemo svu ljubav i milost koju nam je On ponudio. Vidjet ćemo što smo od toga prihvatili i gdje smo Božju ljubav odbijali. Sve će se bez iznimke očitovati.

Očitovat će se i gdje smo sve u mislima, riječima i djelima surađivali sa zlom, s kukavičlukom i lažju. Očitovat će se gdje smo se odupirali ljubavi i Božjemu spasenju i čvrsto se držali zla – i to možda s vrlo lijepim i pobožnim riječima. Očitovat će se i sva naša sljepoća i naša nesvjesna suradnja sa zlom. Očitovat će se naša skrivena sebičnost. Očitovat će se pravi uzroci naših protivljenja. Očitovat će se preosjetljivost, kukavičluk i laž. Sve ćemo vidjeti u potpunoj istini.

Svakom obliku takozvane nojeve politike konačno će biti kraj. Više ne možemo zabijati glavu u pijesak, zatvarati oči i potiskivati odgovornost. Očitovat će se i sve negativne posljedice koje su za nas i za druge ljude nastale našim čvrstim prijanjem uz grijeh i našim uskraćivanjem da potpuno i odlučno idemo putem Božjega spasenja. To može biti vrlo bolno. Ali sada je vrijeme prošlo. Što je propušteno, više se ne može nadoknaditi.

„Sud“ za vjernike

Prema tekstovima Pisma sud za vjernike postat će specijalno iskustvo opravdanja i spašenosti. Vjernici ne dolaze u tome smislu na sud da moraju računati s konačnom osudom. To dakako ne vrijedi za one „vjernike“ koji svoj kršćanski život žive mlako i neodlučno i pritom misle da je njihovo krštenje ulaznica za nebo.

Isus govori: „*Zaista, zaista, kažem vam: tko sluša moju riječ i vjeruje onomu koji me posla, ima život vječni i ne dolazi na sud, nego je prešao iz smrti u život*“ (Iv 5,24). Za one ljude koji su svoj život usmjeravali prema Božjoj riječi i povjeravali se njegovu otkupljenju, nema više konačne osude, kao što svjedoči Pavao: „*Nikakve dakle sada osude onima koji su u Kristu Isusu*“ (Rim 8,1). I: „*Tko će optužiti izabranike Božje? Bog opravdava! Tko*

će osuditi? Krist Isus umrije, štoviše i uskrsnu, on je i zdesna Bogu – on se baš zauzima za nas!” (Rim 8,33-34). Isus Krist ih je oslobodio i uvijek iznova nanovo oslobađa.

Poseban trenutak „suda“ za vjernike događa se u sakramentu pokore (ispovijedi). Što je iskreno i s kajanjem, to znači s voljom za obraćenje, ispovjeđeno, o tome „nebo“ više ništa ne zna. To je zauvijek potonulo u moru Božjega milosrđa. Koje li radosti ovaj „sud“, odnosno ovo odrješenje, smjeti iskusiti ovdje i sada.

Vjernici se smiju radovati konačnome sudu, jer on za njih znači ispravno činjenje i ponovno uspostavljanje: Dobri Bog će ispravno suditi sve što je skriveno. Uspravit će onoga tko je ponižen. I onoga koji sama sebe svojim djelima obezvrijedio, ponovno će uspostaviti.

Sud vrši ponovno uspostavljanje, novo činjenje, preobrazbu i dobrotu vlastitoga srca, svih odnosa i čitavoga stvorenja. Ovo se događa infuzijom Njegove ljubavi. Takav sud sve koji imaju dobro srce ispunja zahvalnošću, radošću i klicanjem.

Pavao upućuje na to da sa suđenjem trebamo čekati zato što samo jedan poznaje sve: *„Zato ne sudite ništa prije vremena dok ne dođe Gospodin koji će iznijeti na vidjelo što je skriveno u tami i razotkriti nakane srdaca“* (1 Kor 4,5a). A kad Isus Krist dođe, On će tada osim naših grijeha i slabosti vidjeti i našu dobru volju i pohvalno priznati: *„I tada će svatko primiti pohvalu od Boga“* (1 Kor 4,5b). On će sve skriveno dobro s pohvalama iznijeti na svjetlo.

Sud za nevjernike

A što je s onima koji se nisu jasno odlučili za Isusa Krista i koji nisu svjesno s njime živjeli? Što je s ljudima drugih religija ili s ateistima, sa svima onima koji nikada nisu upoznali Isusa Krista?

Bog *„hoće da se svi ljudi spase i dođu do spoznanja istine. Jer, jedan je Bog, jedan je i Posrednik između Boga i ljudi: čovjek Isus Krist ...“* (1 Tim 2,4-5). Po njemu i samo po njemu mogu se svi ljudi spasiti.

U vezi s time govori Drugi vatikanski koncil: *„Vječno spasenje mogu naime postići i oni koji bez krivnje ne poznaju Kristovo evanđelje i njegovu Crkvu, a ipak iskrena srca tragaju za Bogom te pod utjecajem milosti nastoje djelom ispuniti njegovu volju koju su spoznali po glasu savjesti“* (LG 16).

Gdje god dakle ljudi iskrena srca slušaju glas svoje savjesti i na djelu ju slušaju, oni, pa i kad (u određenim okolnostima) ne vjeruju u Boga,

nesvjesno već slušaju Njegov glas. Ovo tumači Isus u prispodobi o sudu svijeta: „Tada će kralj reći onima sebi zdesna: 'Dođite, blagoslovljeni Oca mojega! Primite u baštinu Kraljevstvo pripravljeno za vas od postanka svijeta! Jer ogladnjeh i dadoste mi jesti; ožednjeh i napojiste me; stranac bijah i primiste me; gol i zaogrnušte me; oboljeh i pohodiste me; u tamnici bijah i dođoste k meni.'

Tada će mu pravednici odgovoriti: 'Gospodine, kada te to vidjesmo gladna i nahranismo te; ili žedna i napojismo te? Kada te vidjesmo kao stranca i primismo; ili gola i zaogrnušmo te? Kada te vidjesmo bolesna ili u tamnici i dođosmo k tebi?' A kralj će im odgovoriti: *'Zaista, kažem vam, što god učinite jednomu od ove moje najmanje braće, meni učinite!'*“ (Mt 25,34-40).

U susretu s Isusom Kristom u smrti, na sudu, ovi ljudi će shvatiti gdje su sve, a da toga nisu bili svjesni, susreli Gospodina i poslušno ga slijedili. Tada će se potpuno otvoriti milosti i otkupljenju Isusa Krista, čiji glas su već za života slijedili.

Ali vrijedi i suprotno: „Tada će im on odgovoriti: 'Zaista, kažem vam, što god ne učinite jednomu od ovih najmanjih, ni meni ne učinite.' I otići će ovi u muku vječnu, a pravednici u život vječni“ (Mt 25,45-46). Drugim riječima: „U večer našega života bit ćemo suđeni prema našoj ljubavi“ (Ivan od Križa).

Konačnost suda

U smrti susreće čovjek Isusa Krista i u Njemu istinu svoga života. On čitav svoj život vidi u svjetlu Božje istine i ljubavi. U tome trenutku padaju sve maske samoobmane. Očituje se čitava istina života. Čovjek shvaća gdje je sve u mjeri svoje slobode rekao Da ili Ne volji Božjoj. U ovoj spoznaji samoga sebe donosi čovjek sud o samome sebi.¹

Sud otkriva pravu realnost našega zemaljskog života i vodi nas u konačnu odluku. Čovjek, koji je unatoč dobroj volji – možda na temelju negativnih obilježnosti i povrjeda životne povijesti – djelovao zbrkano, na sudu dobiva posljednju priliku za potpuno obraćenje. Svakako treba imati na umu da se sve odluke koje je do sada donio, slijevaju u ovu posljednju odluku i suobilježavaju je.

---

¹ Svaki čovjek već od časa smrti, u posebnom sudu koji život stavlja u odnos prema Kristu, prima u svojoj besmrtnoj duši vječnu nagradu ili kaznu: ili treba proći kroz čišćenje, ili će neposredno ući u nebesko blaženstvo, ili će se odmah zauvijek osuditi“ (KKC 1022).

U vezi sa strahopoštovanjem pred Kristovim Tijelom u Euharistiji, govori Pavao jednu riječ koja vrijedi za sva područja života: „*Jer kad bismo sami sebe sudili, ne bismo bili suđeni*“ (1 Kor 11,31). Što znači ići sa sobom na sud? Biti iskren i samokritičan, osjetiti mogućnosti našega života i odvažno ih živjeti, Boga i Njegovu riječ uzimati ozbiljno, trpljenje i poteškoće života prihvaćati i živjeti kao priliku za obraćenje i za rast u vjernosti prema Njemu.

Naš život nas svakodnevno dovodi u situacije manjih ili većih odluka. Kako sam se u njima ponašao? Jesam li se u dotičnoj situaciji odlučio za život, za Boga i Njegov put? Jesam li se pobunio protiv Boga ili se postavio sudcem nad Njim? Možemo također pitati: Jesam li djelovao protivno boljoj spoznaji? Jesam li se upuštao u ove poticaje, kao primjerice: „Brini se više za...?“

Sve ove odluke suodređivat će konačnu odluku. I ova odluka će biti konačna kao što je Isus jasno iznio u mnogim prisporobama. Jer Bog je nedodirljivo sveti Bog koji je u svemu pravedan. Ova Božja snaga koja tvori pravednost ima neizbježivu ozbiljnost za svakoga. Postoji dakle sveobuhvatna pravednost za sve ljude.

4.

Uskraćivanje ljubavi – Pakao

„Svi ćemo, baš svi doći u nebo, jer smo jako dobri...” Tako se može pjevati u ugodnu društvu. Pritom se pomalo smješka i priznaje da baš i nismo toliko dobri. Ali u nebo se dolazi unatoč tomu.

Ova pjesma posreduje sliku Boga koji naše odluke ne uzima ozbiljno, nego ih prekriva zastorom svoje dobroćudnosti. Ali Isus je navještao drukčijega Boga, Boga koji je radikalno i potpuna ljubav, i upravo zato uzima radikalno ozbiljno čovjeka u njegovim odlukama, čak i ondje gdje mu čovjekove odluke paraju srce, kao recimo brutalno razapinjanje Njegova Sina i gdje ljudi govore Ne Njegovoj ponudi ljubavi i života.

Bog je stvorio čovjeka s apsolutnim dostojanstvom: s ljudskom slobodom. Time čovjek ima mogućnost reći Bogu Da ili Ne.

Pakao – nije Božje djelo

Kad se čovjek odvojio od Boga, počeo je graditi svoje vlastito kraljevstvo kad je samodopadno u središte stavio sebe i svoju vlastitu volju, kad je počeo zlorabiti svoju braću i sestre za svoje vlastite svrhe, tada je nastalo ono što nazivamo „pakao”. Paul Claudel piše: „Pakao ne potječe od Boga. On potječe od zapreke koju je grješnik postavio Bogu na put.” Pakao je grijeh kojega se čovjek čvrsto drži. Svaki prokletnik stvara sam svoj pakao.

Što se pod „paklom” misli, pokazuju izrazi kao: „U paklu rata.” „U paklu prostitucije.” „U paklu koncentracijskih logora.” „Tu se događa pakao.” Nitko ne može zanijekati u našem svijetu zloću, zlu volju, perfidnu laž i prepredenost, planirane zločine. Tu se susrećemo s postojanjem pakla.

Pakao u teološkome smislu nije mjesto, nego stanje čovjeka koji se pred Bogom i Njegovim planom ljubavi zauvijek zatvori. Bog ne prestaje potvrđivati i ljubiti čovjeka, ali čovjek ustrajava – unatoč boljemu znanju – u prkosnomu Ne. Ne želi se obratiti i zahvalno prihvatiti otkupljenje Isusa Krista.

Biblijske slike

Budući da je čovjek na sudu vidio sreću Božje ljubavi, spozna je svoj

ogromni gubitak. On je konačno isključen od Boga. Pakao je potpuna izolacija, izostanak svakoga zajedništva. Pakao je neispunjenje najdublje biti čovjeka koji svim žilicama svoga bića žudi za Bogom. Čovjek u paklu mrzi Boga za kojim istodobno najdublje čezne.

Slike koje Isus rabi za pakao, uzete su iz predodžbi tadašnjega vremena. Kao slike hoće one upozoriti na stanje duša, na nutarnje doživljavanje.

– **Vječni oganj**

Na Posljednjemu sudu govori Isus: „*Odlazite od mene, prokleti, u oganj vječni koji je pripravljen đavlu i anđelima njegovim*“ (Mt 25,41b). Riječju o „*vječnome ognju*“ (Mk 9,43; Mt 18,8), o neugasivu ognju, opisuje Isus krajnje bolno stanje. Situacija u paklu je toliko bolna i puna muka kao što je fizička vatra za naše tijelo.

– **Neprestano samopredbacivanje**

Pakao je stanje „*gdje crv njihov ne gine niti se oganj gasi*“ (Mk 9,48). Situacija je tako očajna, kao položaj leša kojega izgrizaju nezasićeni crvi.

Ovaj „*crv*“ upućuje nadalje na iskustvo koje nazivamo i ovako: neprestano „*izjeda, muči*“: „*da sam bar!*“

– **Potpuni očaj i bijes**

„*Sin će Čovječji poslati svoje anđele da pokupe iz njegova kraljevstva sve zavodnike i bezakonike i bace ih u peć ognjenu, gdje će biti plač i škrgut zubi*“ (Mt 13,41-42). Plač je izraz potpuna očaja. Škrgut zuba upućuje na bijes i mržnju. Ovo su slike za bijesom ispunjenu i istodobno nemoćnu pobunu, iz koje više nema izlaza.

Ljudi u stanju pakla potpuno su očajni. Nalaze se u neprestanoj agoniji i više najradije ne bi živjeli, kao što govori Augustin: „*Prokleti nije na životu a nije mrtav, nego neprestano umire.*“ Za njega ipak nema otkupljenja od njegovih muka snom, opijenošću ili samouništenjem. On mora ovaj strašni očaj izdržavati ne nadajući se više nikada boljoj budućnosti.

– **Krajnja tama**

Svi ljudi čeznu za svjetlom. Stvoreni smo ne samo da gledamo ljepote stvorenja, drago lice čovjeka, nego i Boga u Njegovoj neizmjerne ljubavi, slavi i ljepoti licem u lice u vječnome svjetlu.

Ovdje pak stoji: „*... i bacite van u tamu, gdje će biti plač i škrgut zubi*“ (Mt 22,13; usp. Mt 8,12). U najgoroj tami vlada užasan strah. Čovjek u

paklu tame je bez nade i izložen duhovima koji muče (usp. Mt 25,41).

– Tamnica

Čovjek, pozvan da u slobodi živi i ljubi, doživljava sebe kao prikovana i utamničena (usp. 1 Pt 3,19). Zaključan je u svojoj sebičnosti i skamenjen u svome zlu. Potpuno je usamljen, blokiran i zaokupljen samim sobom.

Upozorenje uzeti ozbiljno

Što se tiče broja ljudi u stanju vječnoga pakla, Crkva se nikada nije upuštala u spekulacije. Ona je mnoge ljude proglasila „svetima“, ali još nikada nikoga „paklenima“. To znači: konačan sud leži samo i jedino kod Boga. Ljudi su uvijek pokušavali (pa i u Crkvi) Isusovo upozorenje da mnogi ljudi idu krivim putem i da su u velikoj opasnosti, učiniti bezazlenijim i nadomještati jeftinom milošću. Možda je Bog zato uvijek iznova po velikim svecima i u različitim vizijama ukazivao na gorko ozbiljnu istinu i stvarnost pakla.

Isus je neprestano pozivao ljude na obraćenje: „*Uđite na uska vrata! Jer široka su vrata i prostran put koji vodi u propast i mnogo ih je koji njime idu. O kako su uska vrata i tijesan put koji vodi u Život i malo ih je koji ga nalaze!*“ (Mt 7,13-14).

Dojmljivo odbacuje Isus sve radoznale spekulacije kad su ga pitali: „*Gospodine, je li malo onih koji se spasavaju?*“ A on im reče: *'Borite se da uđete na uska vrata jer mnogi će, velim vam, tražiti da uđu, ali neće moći'*“ (Lk 13,23-24). „*Trudite se*“ ići putem evanđelja. Jer to se isplati zauvijek.

I premda se danas jedva poziva na razmatranje o paklu, moglo bi ovo razmatranje mogućega konačnog ishoda našega života imati spasonosan učinak. Jer nam hoće posvijestiti apsolutnu vrijednost našega jedinstvenoga, zemaljskog života. Zato Ignacije u prvome tjednu svojih Duhovnih vježba poziva na meditaciju o paklu. „*Očima mašte gledati duljinu, širinu i dubinu pakla*“ (DV 65).

Poznati duhovni učitelj, Toma Merton, pripovijeda u svojem životnom izvješću kako mu je jedna propovijed o paklu tijekom pučkih misija pomogla učiniti odlučujući korak obraćenja: „*U biti mi ni jedna propovijed nije koristila toliko koliko ova ...*“

Pavao naglašuje da se s Božjim milosrđem ne smijemo igrati: „*lli prezireš bogatstvo dobrote, strpljivosti i velikodušnosti njegove ne shvaćajući da te dobrota Božja k obraćenju privodi? Tvrdekornošću svojom i srcem koje neće obraćenja zgrćeš na se gnjev za Dan gnjeva i objavljenja pravedna Božjeg suda*“ (Rim 2,4-5).

Jedan župnik rekao je u propovijedi: Gotovo bi svatko htio doći u nebo, samo mnogi žive u nadi da će do njihove smrti uvjeti primanja u nebo biti još lakši.“ Nešto od ovoga stava pokazuje se kad se postavi pitanje: Tko želi postati svetac? Samo manjina ima za to u srcu veselo Da! Pa ipak – samo sveci mogu doći u nebo!

5.

Pročišćujuća ljubav – Čistilište

U susretu s Isusom Kristom na sudu očitovat će se izabrano, spasenje ili nesreća. Bog ne prestaje ljubiti čovjeka. Pritom Božja ljubav za onoga koji ju odbije, postaje paklom, za onoga koji joj se otvori, izvorom vječne sreće i blaženstva u nebu ili prolazno pročišćujućom ljubavlju čistilišta. Misli se na bolan put kroz istinu vlastitoga života do Božje ljubavi. To znači čišćenje u ili poslije smrti.²

Biblijski naputci

U Bibliji nema dokaza za čišćenje duše. Ali ima naputaka da se čišćenje poslije (ili u) smrti smatra mogućim.

– Solidarnost s pokojnima

Jedan prvi naputak za čišćenje poslije smrti i molitva za pokojne (siromašne duše) nalazimo u Drugoj knjizi o Makabejcima. Autor izvješćuje da su dan poslije pobjede Makabejaca nad Gorgijom (160. prije Krista) u odorama židovskih vojnika koji su pali u bitci, pronađeni poganski amuleti od pljačke jamnijskih idola. Oni su prema zakonu o nečistim predmetima bili Židovima zabranjeni. Autor izvješća označuje ovaj grijeh kao uzrok njihove smrti: „*Tako je svima postalo jasno da je to uzrok njihove smrti. Zato su svi stali blagoslivljati Gospodina, pravednog suca koji otkriva ono što je skriveno. Zatim se pomoliše da bi se počinjeni grijeh sasvim oprostio*“ (2 Mak 12,40a-42).

U Matejevu Evanđelju sadrži Isusov izričaj o grijehu protiv Duha Svetoga aluziju na mogućnost oprostjenja grijeha poslije smrti: „*Ali tko rekne protiv Duha Svetoga, neće mu se oprostiti ni na ovom svijetu ni u budućem*“ (Mt 12,32).

U jednome drugom kontekstu podsjeća Pavao zauzimajući se za

---

² Polazeći od katoličke teologije postoji u nauku o čistilištu više od jedne dodirne točke s vjeringom u reinkarnaciju. Više o tome: „Reinkarnacija i vjera u uskrsnuće“. Naklada WeG Verlag (prevedeno, op. prev.)

uskrsnuće na neobičnu praksu, naime krstiti se za pokojne: „Što onda čine oni koji se krste za mrtve? Ako mrtvi uopće ne uskršavaju, što se krste za njih? (1 Kor 15,29). Mi ne poznajemo smisao ove prakse. Pavao ovaj običaj ne stavlja u pitanje, nego samo naglašuje da bi bilo apsurdno ako mrtvi ne bi uskrsavali.

– **U tamnici nepomirljivosti**

Nepomirljivost vezuje i zatvara čovjeka u vlastitu tamnicu. O tome govori Isus u dvije prisposode: „Nagodi se brzo s protivnikom dok si još s njime na putu, da te protivnik ne preda sucu, a sudac tamničaru, pa da te ne bace u tamnicu. Zaista, kažem ti, nećeš izići odande dok ne isplatiš do posljednjeg novčića“ (Mt 5,25-26). Ondje čovjek radi tvrdoće svoga srca mora dati „posljednji novčić“.

U drugoj prisposodi gospodar je rasrđen okrutnoga dužnika, kojemu je otpustio sav njegov dug, predao „mučiteljima dok mu ne vrati svega duga“ (Mt 18,34). „Mučitelji“ ne dolaze izvana, nego će u svjetlu sveobuhvatna milosrđa i istine Božje čovjeka „mučiti“ sva predbacivanja, sve nepomirljivosti, sva nutarnja otvrdnuća, sve dok potpuno ne oprosti.

– **„Spašen kao kroz oganj“**

Pavao u jednoj slici daje pojašnjavajući naputak o čemu se kod čistilišta radi. On doduše ne govori izravno o čistilištu, nego o ognju suda.

Pavao piše zajednici u Korintu, ženama i muškarcima koji su u krštenju osobnom odlukom prihvatili Krista kao temelj svoga života: „Jer nitko ne može postaviti drugoga temelja osim onoga koji je postavljen, a taj je Isus Krist“ (1 Kor 3,11).

Temelj njihova kršćanstva je postavljen. Pitanje je sada: Kako oni sada, nakon odluke žive? „Naziđuje li tko na ovome temelju zlatom, srebrom, dragim kamenjem, drvom, sijenom, slamom ...“ (1 Kor 3,12). Zlato srebro i drago kamenje kao u vatri stabilni materijali upućuju na djela ljubavi, na djela koja su u skladu s Isusovim Duhom. Ali postoje i materijali koji u vatri ne mogu opstati. Oni upućuju na život u kojemu komotnost, površnost, mlakost, sebičnost i grijeh sprječavaju djelo Duha Isusa Krista. Tako čovjek odlučuje o svome daljnjem životu.

Ipak se na kraju svakoga života pokazuje sve: „... Svačije će djelo izići na svjetlo. Onaj će Dan pokazati jer će se u ognju očitovati. I kakvo je čije djelo, oganj će iskušati. Oстане li djelo, primit će plaću onaj tko ga je nazidao. Izgori li čije djelo, taj će štetovati“ (1 Kor 3,13-15a). To znači: Zauvijek će opstati samo ono što je učinjeno iz duha ljubavi. Ako je čovjek

živio sebično, prema svojim vlastitim predodžbama, njegovo će se djelo srušiti, premda mu se u ovome svijetu puno pljeskalo i klicalo. Na kraju će morati reći: „Bilo je uzalud. Šteta, proigrao sam priliku svoga života! Čak sam možda više naškodio nego koristio.“ Ovo će biti gubitak koji on mora nositi.

A sada dolazi Božja milost: „Ipak: on će se sam spasiti, ali kao kroz oganj“ (1 Kor 13,15b). Djelo je izgubljeno, ali sama osoba biva spašena. Dakako, „spašena, ali kao kroz oganj“. Ona dakle doživljava proces čišćenja.

To je polazište za ono što se podrazumijeva pod čistilištem. To se može shvatiti kao bolni dio Božjega suda. Službeni tekstovi Crkve stoga ne govore o čistilištu kao o ognju (njem. Fegfeuer, op. prev.), nego o purgatoriju, što znači „pročišćujuće djelovanje“.³

Jedan oblik otkupljenja

Čistilište dakle nije nikakva druga prilika za one koji su Boga odbili i živjeli život u grijehu. Ono nije ni neka vrsta sigurnosne mreže za ljude koji umiru a da se nisu obratili. Čistilište je više znak Božjega milosrđa za one koji su pokušali Boga spoznati i njegovu volju u svome životu vršiti, a koji onda u trenutku smrti još nisu potpuno čisti.

Čistilište je način kako je otkupljenje Isusa Krista konkretno učinkovito i čovjeku pripada. Kad netko umre u stanovitoj vezanosti uz grijeh, grijeh se mora osloboditi. Mora se dogoditi čišćenje prije nego li čovjek mogne gledati Boga licem u lice.

Propušteno čišćenje

Spoznamo li na kraju svoga života u svjetlu Božje ljubavi kako smo odbili njegovu ljubav i ustrajali u tvrdoglavosti i sebičnosti, shvatimo li kako smo zanemarili Božju ponudu da se u sakramentu pokore očistimo, prepoznamo li koje negativne posljedice ima to za nas i za mnoge druge, tada će to u nama izazvati neizrecivu bol. Ova bol kajanja imat će pročišćujući učinak.

Jedna slika može ovo pojasniti: Sunce sa svim svojim svjetlom može sjati samo kroz čist prozor. I najmanji djelić prljavštine na prozoru čini pak

---

³ „Purgatorium znači purificatorium. U biti je to ista vatra koja u paklu proklinje, u čistilištu čisti, u nebu čini blaženim. Bog se ne mijenja, vatra ljubavi je uvijek ista. Mi smo ti koji se, suočeni s nepromjenjivom neizmjenjom ljubavlju, ponašamo različito. Ako smo potpuna suprotnost ljubavi, muči nas Božji oganj; ako smo sposobni za čišćenje, čisti nas ovaj oganj do sjaja; ako smo pak sjedinjeni s Bogom, ovaj oganj nas oduhovljuje (čini blaženima)“ (François Varillon)

da svjetlo sunca prljavštinom bude „uhvaćeno“. Ondje biva „silno vruće“, jer svjetlo ne može prodrijeti.

Slično se događa i s nama: Dokle god su još zlo, podvojenost, gorčina, sebičnost u nama prisutni, mi ne možemo izdržati silnu Božju ljubav i slavu. Jer ovo zlo u svjetlu Božje svetosti izaziva duboku bol. U Bogu, koji je skroz naskroz ljubav, ni jedan dijelić sebičnosti ne može se osjećati ugodno. Da bi Božja ljubav u nama postala srećom koja oduzima dah, mora sebičnost u nama biti okončana.

Čistilište tako znači čišćenje od grijeha, sebičnosti i uskoće srca. Tek kad Božja ljubav može potpuno prosijavati i teći, živi čovjek u stanju neba, u stanju sveobuhvatne ljubavi, velike svečanosti, nesmućene radosti. Tako je purgatorium veliki dar. To je kao tuš koji nas čisti od svake prljavštine i čini pripravnima za veliku svečanost.

Izbjeći čistilište ...

Božja ljubav hoće nas u ovome zemaljskom vremenu potpuno preobraziti i posvetiti. „*Doista, ovo je volja Božja: vaše posvećenje*“ (1 Sol 4,3a). Otuda postaje razvidno da je čistilište – čišćenje i posvećenje našega srca – prije svega realnost ovoga zemaljskog života. Samo ondje gdje je to potrebno, čišćenje će biti završeno tek poslije smrti. Božja je namjera da se u ovome životu potpuno posvetimo. Ali za to je potrebna naša odluka.

To što nam se u životu događa, možemo polazeći odavde gledati u jednome novom kontekstu. Mnogo toga što nas od trpljenja, ljutnje, nepravde, boli i obmane pogađa, Bog pripušta, da nas tako očisti od sebičnosti i „drozge“ grijeha. Što odlučnije idemo putem evanđelja, to nas Božja ljubav već sada više čisti od svake sebičnosti. Što se to više događa, to plodnijim biva naš život i to više može Bog dopustiti da njegovo spasenje preko nas struji u ovaj svijet i postane blagoslovom.

Tako nas upravo realnost čistilišta poziva da posve angažirano idemo putem istine i ljubavi! Zato se pak mora ponekad oduprijeti napasti od tromosti, komotnosti, površnosti i mlakosti. Najbolji način da izbjegnemo čistilište, jest ne gubiti vremena na putu ljubavi i svetosti našega života.

Tko ovo potisne, obmanjuje sama sebe. Čini sebi i drugima „medvjedu uslugu“. Jer bol u čistilištu je – prema spoznaji mnogih svetaca – puno veća od trpljenja ovdje na zemlji. Augustin čak tvrdi: „Oganj mjesta čišćenja bolniji je od muka mučenikâ.“ K tomu čišćenje ondje više ne proizvodi spasenje, dok ovdje nama i drugima postaje blagoslovom.

Situacija siromašnih duša

Siromašnim dušama nazivamo pokojne koji još trebaju čišćenje. One su u tome smislu „siromašne“, jer više ništa ne mogu za sebe učiniti. Ali budući da su na sudu za trenutak gledale neshvatljivu ljepotu Božje slave i veličanstva, rado su spremne na ovo trpljenje. Njihova se bol sastoji u tome što su gledale Božju slavu, gorućom čežnjom posezale za Njom, ali Ju ipak još nisu mogle izdržati. Njihova je želja da ovoga Boga uskoro smiju ljubiti čistom ljubavlju i uživati u Njegovoj nazočnosti.

Siromašne duše ne mogu same sebi pomoći. A budući da pripadaju Kristovu Tijelu, dakle zajednici svetih, možemo im pomoći mi. Jer: U kontekstu Kristova Tijela mi smo jedna Božja obitelj u kojoj su svi članovi tu jedni za druge i jedni drugima mogu pomoći.

Da bismo misao, da su i zašto su „siromašne duše“ ovisne o našoj pomoći, mogli naslutiti, moramo najprije razumjeti da je Bog odlučio ne činiti sve sam. On voli djelovati preko ljudi. Voli svoju otkupiteljsku ljubav na druge prenositi preko ljudi. U naše dostojanstvo, koje u Božjim očima imamo i u našu zadaću koju nam je on povjerio, a koja donosi spasenje, spada da izmolimo blagoslov i spasenje za druge. Bog čeka na to da shvatimo svoju zadaću, svoj udio na djelu otkupljenja.

Ova vjera bila je živa već u Prvoj Crkvi. Tako je Tertulijan, 211. poslije Krista napisao da su kršćani prinosili molitve i euharistijsko slavlje za pokojne na godišnjicu njihove smrti. Vjernici su pritom molili za dovršenje njihova otkupljenja.

Koliko je ova vjera bila već jako rano usidrena u kršćanstvu, pokazuje se u tome da je Monika, majka svetoga Augustina, molila da ju se odmah poslije smrti spomene u euharistijskome slavlju: „Jer kad se približio dan njezina odlaska, moja majka nije razmišljala o tome da joj bude tijelo ovijeno dragocjenostima, da ga balzamiramo, nije tražila izvrsna groba, nije marila za ukop u zavičaj. Ništa takvoga nije od nas tražila, nego samo i jedino da je se spomenemo na oltaru, kojemu služiti nije ni jedan jedini dan propustila“ (Iz Ispovijesti svetoga Augustina).

Dobra djela, prošnje i posebno slavljenje Euharistije pomažu siromašnim dušama. Pritom je „molitva ključ, kojim siromašnim dušama otvaramo vrata neba“ (Augustin). Pomoć može biti uzajamna. Jer siromašne duše mogu pomoći i nama svojim zagovorom.⁴

---

⁴ „Izvrsno poznavajući to zajedništvo cijeloga otajstvenoga Tijela Isusa Krista, Crkva putnikâ već je od prvih vremena kršćanske religije s velikim poštovanjem njegovala spomen pokojnika te je za njih također prinosila prošnje, jer 'sveta

6.

Preplavljeni svjetlom – Nebo

U nebu bivamo uzeti u svu puninu stvarnosti uskrsnuća Isusa Krista. *„Naša je pak domovina na nebesima, odakle iščekujemo Spasitelja, Gospodina našega Isusa Krista: snagom kojom ima moć sve sebi podložiti on će preobraziti ovo naše bijedno tijelo i suobličiti ga tijelu svomu slavnomu“* (Fil 3,20-21).

Proširiti pogled

Mi ljudi stvoreni smo za tako veliku puninu sreće i slave, kakvu nam ovaj zemaljski svijet ne može dati. Stvoreni smo za vječnost. Zato nam na ovome svijetu uvijek nešto nedostaje. Zato nas prati nutarnji nemir, traganje za nečim što često ne možemo točno opisati. Zato sa svime onim što nam svijet nudi, nikada ne možemo biti potpuno ispunjeni. Mi možemo doživjeti mnoge trenutke sreće, ali ipak čeznemo za trajnom srećom. Stvoreni smo za ono što nam samo nebo može dati.

To se primjerice pokazuje u našem neprestanom pomanjkanju vremena. Imamo osjećaj da nemamo dostatno vremena. Rado bismo doživjeli puno više toga, učinili više toga nego što možemo učiniti. To je jedan o najboljih naputaka da smo stvoreni za vječnost, jer dan sa svojih 24 sata očito nije dostatan.

Drugim riječima: Smrt će biti naš najveći dar, milost nad svim milostima, vrata u oslobađajući život. Tada – u vječnosti – imat ćemo konačno „dostatno vremena“. Doživjet ćemo čitavo svoje ispunjenje. Tu nam više ništa neće nedostajati. Tu ništa neće više biti prekratko, premaleno ili preusko. Tu ćemo konačno imati prostranstva za koja smo stvoreni. Svi smo stvoreni za sreću koja nadilazi sve zemaljsko, a koju nam može dati samo vječnost.

Predodžbe

Ipak – kako si trebamo zamisliti nebo? S riječju „nebo“ povezujemo

---

je i spasonosna misao moliti za pokojne da budu odriješeni od grijeha' (2 Mak 12,46)⁴⁴ (LG 50). „Naša molitva za pokojne može im ne samo pomoći, već i njihov zagovor učiniti uspješnim u našu korist“ (KKC 958).

nešto posebno lijepo. Predodžbe koje povezujemo s nebom, vrlo su individualne. Svatko od nas sebi najveću sreću zamišlja pomalo drukčije.

Za mene kao dječaka najveći osjećaji su bili kad sam na nogometnoj utakmici zabio super gol. To mi je dalo potvrdu. Tada sam živnuo. O tome sam sanjao. Zato je za mene bilo jasno: U nebu ću igrati nogomet.

Ono što nas u ovome životu oduševljava, fascinira i usređuje, o čemu sanjamo, moralo bi postojati i u nebu; i to još puno više, veće, sveobuhvatnije i divnije nego na zemlji. Za ljubitelja ruža bio bi to ogroman ružičnjak. Tko voli konje, htjeti će u nebu jahati. Glazbenici sanjaju o veličanstvenu koncertu s posebno bučnim pljeskom. Zaljubljeni sanjaju o nježnosti i blizini koja nikada neće prestati. Gurmani o najukusnijemu jelu s nebrojenom hranom.

Kad god doživimo nešto sa željom da ovaj trenutak nikada ne prođe, iskusujemo dašak onoga što znači nebo. U svim ovim predodžbama produljujemo svoja najljepša iskustva i pojačavamo ih u snove.

Pa ipak – nebo usređuje neizmjereno više i puno je ljepše od svih naših predodžbi, kao što govori Pavao: „*Nego, kako je pisano: Što oko ne vidje, i uho ne ču, i u srce čovječje ne uđe, to pripravi Bog onima koji ga ljube. A nama to Bog objavi po Duhu*“ (1 Kor 2,9-10a).

Sjetimo se djeteta u majčinu krilu: Što bi ovo dijete, koje živi skučeno u tami majčina krila, moglo sebi zamisliti ako bismo mu pripovijedali o bojama krasnoga sunčeva zalaska, o nepojmljivim prostorima svijeta zvijezda, o sjajnome licu njegove majke, o poskakivanju i skakanju itd.? Ništa – jer mu nedostaje svako iskustvo.

Ili: Kako sebi jedna gusjenica zamišlja nebo? Najviše kao obilno brstenje. Biti leptir u najljepšim bojama, tražiti nektar i letjeti uokolo – potpuno je nezamislivo, izvan je njezine snage zamišljaja.

Biblijske slike

Ono što nas od „neizrecivoga“, i „neopisivoga, od ljepote i slave očekuje, nama ljudima ovdje na zemlji je nepojmljivo. Ali ljudi su ipak u svako vrijeme pokušavali približiti se ovoj tajni u slikama. Tako biblijske slike hoće pokazati smjer sreće koja nas očekuje. Neke od tih slika hoćemo kratko promotriti.

– Raj

Prvi prevoditelji Biblije preveli su hebrejsku riječ „gan-eden“ s „vrt užitaka“, „raj“. Raj opisuje nebo kao mjesto, gdje su sve želje i potrebe

prebogato zadovoljene. Ova slika upućuje na našu najdublju potrebu: uživanje u Bogu. Nebo će biti život u uživanju i radosti.

– **Nebeska svadbena gozba**

Isus govori o nebu kao svadbenoj gozbi i svečanosti. To nije samo slika za veselo i opušteno raspoloženje, nego prije svega slika za potpuno zajedništvo i jedinstvo u koje ćemo biti uzeti. Podijeljena radost je dvostruka radost. ... Mi doživljavamo radost i sreću, svadbeno raspoloženje, u povezanosti sa svim našim dragima. I to uz birana jela, kao što već najavljuje prorok Izaija: „*Gospodin nad Vojskama spremiće svim narodima na ovoj gori gozbu od pretiline, gozbu od izvrsna vina, od pretiline sočne, od vina staložena*“ (Iz 25,6).

– **Vječni stan**

Isus u svome oprostajnom govoru govori: „*U kući Oca mojega ima mnogo stanova. Kad odem i pripravim vam mjesto, ponovno ću doći i uzeti vas k sebi, da budete ondje gdje sam ja*“ (Iv 14,2-3). Stan znači sigurnost, zaštićenost, ali i prostor i prostranstvo. To je mjesto gdje smijemo ostati. To „mjesto“ je stvarnost bivstvovanja Božje ljubavi. Umrijeti znači od velikoga Ljubljenog biti očekivan i u njegovo naručje uzet.

– **Blaženo gledanje Boga**

Prispjeti u nebo znači: biti od Isusa očekivan. Gledati ga licem u lice. U Prvoj Ivanovoj poslanici to je izraženo ovako: „*Vidjet ćemo ga (Isusa) kao što jest*“ (1 Iv 3,2c). Vidjeti ga – opijeni ljepotom i sjajnom slavom Božjom!

I za Pavla nebo znači biti s Kristom, skupa s Ljubljenim. „*I tako ćemo uvijek biti s Gospodinom*“ (1 Sol 4,17b), tako on piše. I sam naglašuje: „*Ta meni je živjeti Krist, a umrijeti dobitak ... Želja mi je otići i s Kristom biti jer to je mnogo, mnogo bolje*“ (Fil 1,21.23).

Uvijek me dirne kad kao svećenik u Trećoj euharistijskom molitvi molim: „*I otrt ćeš svaku suzu s očiju. Gledat ćemo tebe, Boga svoga, kakav jesi i bit ćemo tebi slični i tebe bez kraja slaviti.*“ Posljednje riječi Terezije Avilske na smrtnoj postelji bile su: „*Sada je konačno došao, taj toliko željeni trenutak u kojemu ćemo se vidjeti, moj dragi Zaručnice!*“

– **Krasno „duhovno tijelo“**

Naši najljepši trenutci sreće ovdje na zemlji, naši najispunjeniji trenutci, naša iskustva koja najviše oslobađaju samo su bijedan početak onoga što nas očekuje. Jer „*sije se u sramoti, uskršava u slavi*“ (1 Kor

15,43), piše apostol Pavao. U vezi s ovim govori Pavao o novome tijelu, „*duhovnome tijelu*“ (usp. 1 Kor 15,44), koje će biti potpuno prožeto Kristom.

„*Ovo raspadljivo treba da se obuče u neraspadljivost i ovo smrtno da se obuče u besmrtnost*“ (1 Kor 15,53). Odijelo znači novo biće. Kao što smo se u krštenju zaodjenuli Kristom kao haljinom (usp. Gal 3,27), tako ćemo kod uskrsnuća biti zaodjenuti samim Kristom. Krist će sjati kroz naše tijelo, On, koji će potpuno izražavati našu najnutarniju nutrinu.

Tijelo kao organ odnosa znači i da ćemo u nebu živjeti u odnosu s Bogom, s anđelima, sa zajednicom ljudi, ali i s preobraženim stvorenjem, s „*novim nebom i novom zemljom*“ (Otk 21,1).

– **Nebeski Jeruzalem**

„*Hrama u gradu ne vidjeh. Ta Gospod, Bog, Svevladar, hram je njegov – i Jaganjac! I gradu ne treba ni sunca ni mjeseca da mu svijetle. Ta Slava ga Božja obasjala i svjetiljka mu Jaganjac*“ (Otk 21,22-23). U svemu i posvuda sjat će Božja slava. Sve će biti prožeto i preplavljeno Božjim svjetlom – jednostavno nevjerojatno divno!

Vječna nagrada

Nebo je divna baština, koju Bog želi rado svima darovati. Nebo ne „moramo“, a i ne možemo zaslužiti. Jer dar je dar! Ali darovi moraju biti primljeni. To je naš doprinos: u ovome životu Božju ljubav, s kojom se posebno susrećemo u Isusu Kristu, pozdraviti i prihvatiti.

Iskustvo ove ljubavi koja nam se na zemlji usred tegoba daruje, prvi je udio „velike plaće“ na nebu. Isus je često govorio o velikodušnoj nagradi; već u ovome životu, ali još više u vječnosti. „*Blago vama kad vas zbog mene pogrde i prognaju i sve zlo slažu protiv vas. Radujte se i kličite jer velika je plaća vaša na nebesima*“ (Mt 5,11-12).

„*I začujem glas s neba: 'Piši! Od sada blaženi mrtvi koji umiru u Gospodinu! Da, govori Duh, neka otpočinu od svojih trudova! Jer prate ih djela njihova'*“ (Otk 14,13). „*Pratit*“ će nas plodovi naših dobrih djela. U vječnosti će se očitovati svaki blagoslov kojega smo primili po drugima i kojega su drugi primili preko nas. To će biti usrećujuće divljenje. Mi ćemo i za najmanje velikodušno djelo ljubavi biti u vječnosti zahvalni.

Ljudi će nam u vječnosti prilaziti i zahvaljivati nam za našu vjernost i predanje: „Zahvaljujući tebi upoznao sam Isusa.“ „Zahvaljujući tebi došao sam u nebo.“ „Zahvaljujući tvojoj vjernosti, zahvaljujući tvojoj žrtvi,

zahvaljujući tvojoj molitvi darovano mi je ovo i ono.“ Koje li radosti!

U nebu će biti uspostavljena sveobuhvatna pravednost. Ovamo spada potpuna rehabilitacija. U ovome svijetu istina i pravednost često su gažene nogama. Neki moraju biti poniženi „skroz dolje“ i „platiti“ svoju vjernost svojim životom. Nebrojani su mučenici: mučenici krvlju i takvi koji trpe radi svoga vjernog života. U nebu će se to izjednačiti, božanska pravednost dogodit će se svima. Vrijeme trpljenja je tada definitivno prošlo.

Usrećujući identitet u potpunu skladu

Isus u Ivanovu Otkrivenju govori: „*Pobjedniku ću dati mane skrivene i bijel ću mu kamen dati, a na kamenu napisano ime novo koje nitko ne zna doli onaj koji ga primi*“ (Otk 2,17). Bijeli kamen upućuje na tajnu Boga koju svatko na jedinstven način nosi sa sobom. Ova jedinstvena originalnost i osobnost isijavati će Božje svjetlo. „*Tada će pravednici zasjati poput sunca u kraljevstvu Oca svojega*“ (Mt 13,43).

Svi ljudi sa svojim povrjedama, svi pobačeni, iznakaženi, prikraćeni Božjim će milosrđem naći potpunu sreću što su sjajni sinovi i kćeri Božje. Naš vlastiti identitet će potpuno ozdraviti.

Istodobno će ozdraviti i svi naši odnosi. Svi ljudi koji su jedni druge ranjavali i teško međusobno postupali, u prisnoj ljubavi bit će međusobno povezani. Jer on je ozdravio sve rane i sjećanja koja opterećuju. Zavisti i ljubomore više neće biti. Svaka sramota i krivnja bit će skinute. Svi odnosi će biti obasjani njegovom ljubavlju. Nikome se više nećemo micati s puta – naprotiv: U vječnosti ćemo se svi jedni drugima radovati. Tako ćemo ponovno susresti svoje drage. S ljudima s kojima smo na zemlji bili posebno povezani, bit ćemo povezani i u nebu, ali na još dublji način.

Bit ćemo jedno s Bogom, uzeti s Isusom Kristom u Presveto Trojstvo, jedno sa samima sobom i s našim bližnjima. Susrest ćemo se i sa svima svetima, našim zaštitnicima i s vojskama anđela. Sa svim stvorenjem postat ćemo u Bogu jedna jedina sretna, savršena zajednica: nebeska Crkva.

Čim jedan čovjek dakle prisprije u vječni život, svi će sudjelovati na sreći ovoga čovjeka i on sam na sreći svih. Divit će se i slaviti Božje milosrđe sa svim ljudima i radovati se sreći svih drugih. Tako radosti neće biti kraja.

U nebu ćemo biti savršeno jedno s Bogom, s njegovim sudovima, s njegovim božanskim poretkom, s njegovom pravednošću i ljubavlju. Bit

ćemo potpuno sretni zbog njega i u njemu. U ovome jedinstvu struji sreća njegove vječne ljubavi. Zbog ove sreće klicat će i oni koji na zemlji nisu mogli pjevati.

Uzeti u vječno klicanje

Nebeska liturgija je moćna svečanost. Tračak ovoga nebeskog klicanja posreduje nam Ivanovo Otkrivenje: „*I vidjeh, i začuh glas anđela mnogih uokolo prijestolja, i bića i starješina. Bijaše ih na mirijade mirijada i tisuće tisuća. Klicahu iza glasa: 'Dostojan je zaklani Jaganjac primiti moć, i bogatstvo, i mudrost, i snagu, i čast, i slavu, i blagoslov!' I začujem: sve stvorenje, i na nebu, i na zemlji, i pod zemljom, i u moru – sve na njima i u njima govori: 'Onomu koji sjedi na prijestolju i Jaganjcu blagoslov i čast, i slava i vlast u vijeke vjekova!'*“ (Otk 5,11-13).

Nepregledno mnoštvo anđela i ljudi složiti će se u pohvalama Trojedinomu Bogu koje nikada neće prestati. U ozračju silna klicanja i radosti – presretni, oduševljeni i očarani – dozivat ćemo i pjevati: „*Svet! Svet! Svet Gospodin, Bog Svevladar, Onaj koji bijaše i koji jest i koji dolazi*“ (Otk 4,8).

Pritom ćemo biti uzeti u vječno svadbenu slavlje, u vječno opojno zajedništvo budući da smo kao Crkva zaručnica s kojom se slavi vječno slavlje: „*Radujmo se i skličimo i slavu mu dajmo jer dođe svadba Jaganjčeva, opremila se Zaručnica njegov*“ (Otk 19,7).

Ovo vječno svadbenu slavlje neće nikada biti dosadno i uobičajeno, nego će prštati od života, puno uvijek novih sjajnih iznenađenja. Jer po Isusu Kristo smo uzeti u vječni zanos ljubavi Trojstva, u vječnu opijenost ljubavlju, u sve veću svečanost bez kraja.

Gledati prema nebu

Pavao piše: „*Smatram, uistinu: sve patnje sadašnjega vremena nisu ništa prema budućoj slavi koja se ima očitovati u nama*“ (Rim 8,18). Pogled na ovu silnu radost daje nam kao i Isusu, snagu i radost proći i kroz trpljenje i odbijanje. Jer Isus „*koji umjesto radosti što je stajala pred njim podnese križ, prezrevši sramotu te sjedi zdesna Prijestolja Božjega*“ (Heb 12,2b).

Ljudi koji su na ovoj zemlji za Boga učinili velike stvari, imali su pred očima vječnost. Ovaj pogled davao im je snagu da kao Isus potpuno daju svoj život i u odbijanju i progonu idu vjerno svojim putem. Jer sve prolazi, ali ne i vječnost.

Kako danas govoriti o nebu? Tko je iskusio dašak Božje stvarnosti, zahvaćen je toliko dubokom srećom da to ne može izreći riječima. Angela iz Foligna, mističarka, kojoj su bila darovana takva iskustva, kaže: „Pokušam li govoriti o vječnome životu, učini mi se da umjesto da govori, grdim Boga, i umjesto da gajim, pustošim.“ Čak i njezine najsmionije i najljepše riječi o nebu izgledale su joj kao grđenje Boga, budući da mi svim svojim riječima jedva možemo posredovati dašak silne ljepote i slave neba, jednostavno zato što je ono neopisivo lijepo, krasno i usrećujuće.

Uvjeren sam: Kad bismo samo na sekundu mogli vidjeti nebo, živjeli bismo potpuno drukčije, u svetoj odlučnosti za Boga, u silnoj radosti već sada i puni oduševljenja zbog života i našega čudesnog Boga.

Literatura

Bot, Jean-Marc: Auf zum Paradies! (Prema raj!) PARVIS-Verlag, CH-1648 Hauteville, 2005.

Bot, Jean-Marc: Die Zeit des Fegfeuers (Vrijeme čistilišta). PARVIS-Verlag, CH-1648 Hauteville, 2005.

Bot, Jean-Marc: Wagen wir, wieder von der Hölle zu sprechen (Odvažimo se ponovno govoriti o paklu). PARVIS-Verlag, CH-1648 Hauteville, 2005.

Buob, Hans: Was erwartet uns am anderen Ufer (Što nas očekuje na drugoj obali)? Unio Verlag, D-Fremdingen (Reihe Kerygma, Heft 10)

Greshake, Gisbert: Kleine Einführung zum Glauben an den drei-einen Gott (Kratki uvod u vjeru u trojedinoga Boga). Verlag Herder, D-Freiburg im Breisgau, 2005.

Grün, Anselm: Leben aus dem Tod (Živjeti iz smrti). Vier-Türme-Verlag, D-Münsterschwarzach, 6. Auflage 2004.

Kehl, Medard: Und was kommt nach dem Ende (A što dolazi poslije kraja)? Verlag Herder, D-Freiburg im Breisgau, 1999.

Schreck, Alan: Christ und Katholik (Kršćanin i katolik). Vier-Türme-Verlag GmbH, D-Münsterschwarzach, 1991., 2. Auflage 1997.

U ovome sveščiću – polazeći od Biblije – na jednostavan i razumljiv način tumače se sljedeće teme: Kršćansko umiranje, ponovni dolazak Isusa Krista, sud, pakao, čistilište i nebo. Korisna informacija!

Slikar je jednoga dana objesio sve o poznati „klin“ i odvažio se na put iz staroga cirkusa. Ostavio je stare lude i obukao novi „haljetak lude“. Postao je slikar-župnik – u Pavlovu duhu (1 Kor 4,11): „Mi smo ludi poradi Krista“, i Rim 13,14: „Zaodjenite se Gospodinom Isusom Kristom!“ Svatko od nas mora uvijek iznova bilo što objesiti o klin, u životu ostaviti, jednostavno moći ostaviti. Radi se o tome – šešir i ruža stavljaju na srce – da to učinimo s poštovanjem, čak s ljubavlju. Tada čovjek mora dakako proći kroz mračna vrata i moći reći „Ade“. Ade govore Švabe kad hoće reći A-Dieu. „A-Dieu“: k Bogu, Bog naređuje. U ovome smislu: Ade, godino 1999.! Ade, 20. stoljeće! Ade, drugo tisućljeće! Na daskama svijeta će se u međuvremenu igrati i dalje. Ruža bi tada mogla reći: „Igra znači: Ljubav do smrti, tko ljubi, dobiva igru. Ljubav, dakako, tako Bog hoće, je put ali i cilj.“ Što nas iza tih vrata očekuje? Vidim mračnu noć. Ali vidim i sjajne zvijezde. *Jedna* zvijezda sjaji posebno sjajno. O nju bismo trebali objesiti svoje srce. Ta se zvijezda pojavila prije 2000 godina i nije izgubila ništa od svoga sjaja: „Zvijezda iz Jakova“: Isus iz Nazareta, Sin Božji. Njegovo dobro svjetlo sjaji svima, i luđim mudracima i mudrim ludama. Jer njegova je zvijezda tu za sve.

Umrijeti i uskrsnuti

Uz naslovnicu Siegera Ködera

„Memento mori“, sjeti se smrti, govorio je ranije vjernik. Jer u suočenošću sa smrću važne stvari, čini se, postaju ubrzo nevažne. Načelo „odijelo čini ljude“ prestalo je egzistirati. Sada vrijedi jedino – čovjek. Ako ovaj sada ne skine svoju masku, demaskirat će ga Bog. Umirući ovdje na slici priznaje (njegovo odijelo to jasno pokazuje), tko je on ustvari bio pred Bogom: siromašni prosjak koji živi od milosti, često glupan i luđak, samo gost i hodočasnik na zemlji. Ponizno i čeznutljivo gleda on gore prema Bogu. Možda moli Psalam 130: „Iz dubine vapijem k tebi, Gospodine, Gospodine, čuj glas moj! Ako se grijeha budeš spominjao, Gospodine, tko će opstati? Ali u tebe je praštanje.“ Da, kod Boga je milosrdna ljubav. Slikar to govori biblijskim slikama: U smrti nećemo biti uništeni, nego od Boga preobraženi u nova, neprolazna bića (1 Kor 15). Umirući u vjeri već strši u vječni Božji svijet, koji je u Knjizi Otkrivenja 21 opisan kao „novi Jeruzalem“ – ovdje na slici kao procvata ruža. I kao ljubeći zaručnik očekuje Bog ondje svoju zaručnicu. „Jer Bog je ljubav“ (1 Iv 4). Čovjek u smrti ne pada u grob, nego se uzdiže u svjetlo. Zato ne trebamo biti tužni kao oni koji nemaju vjere. Jer naši pokojni nisu otišli. Oni su samo pošli pred nama. Ali na cilju nas čekaju (Ćiril). Ovu radost, govori Isus na rastanku, nitko vam ne može uzeti (Iv 16).

Bože života, vjerujem da smrt nije naš kraj, da u smrti ne propadamo. Priznajem: pred tobom sam bio i jesam siromašni prosjak, katkada licemjer, često nažalost glupan i luđak, ali i svjesno hodočasnik na zemlji. Zato se pouzdajem u tvoju riječ da me očekuješ na cilju, da ćeš me primiti u naručje i

oprostiti mi moje grijehе. Vjerujem u tvoju velikodušnu ljubav i u tvoje obećanje vječne radosti. Nadam se da će nas tvoje beskrajno nebo sve sjediniti u vječnosti. Hvala!

Predgovor

1. Prema svjetlu – Kršćansko umiranje
2. Svjetlo probija – Ponovni Kristov dolazak
3. Susret s Istinom – Sud
4. Uskraćivanje ljubavi – Pakao
5. Pročišćujuća ljubav – Čistilište
6. Preplavljen svjetlom – Nebo

Naslov originala:

Leo Tanner

Vom Diesseits zum Jenseits, Tod – und was dann?

© Weg-Verlag 2006.

S njemačkoga preveo i priredio Pavao Madžarević, Đakovo 2016.